

Geachte,

Naar aanleiding van uw onderstaande vraag kunnen wij u het volgende meegeven:

Is het wettelijk toegestaan om zorgkundigen in het operatiekwartier als "omloop" in te zetten? Het blijkt een strategie die toegepast wordt in een aantal instellingen om het gebrek aan verpleegkundig personeel te compenseren. Enerzijds worden "A2" verpleegkundigen geweigerd in het operatiekwartier wegens "te laag diploma", anderzijds worden zorgkundigen ingezet als omloop? Bij de taakbeschrijving van een zorgkundige vind ik het antwoord niet duidelijk terug.

Zorgkundigen

Alle handelingen die een zorgkundige mag verrichten staan genoteerd in het **K.B. van 12 januari 2006 tot vaststelling van de verpleegkundige activiteiten die de zorgkundigen mogen uitvoeren** (zie www.fnbv.be/wetgeving/zorgkundigen)

Ministeriële Omzendbrief van 8 november 2006 (zie www.fnbv.be/wetgeving/zorgkundigen)

Het FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu – DG2 Basisgezondheidszorg en Crisisbeheer – Dienst Gezondheidsberoepen

Laatst aangepast: 15 mei 2007; 12:00 Auteur: Pieter Blondeel geeft volgende verdere verduidelijking rond Uitoefening:

23. Welke zijn de activiteiten die een zorgkundige (onder toezicht van de verpleegkundige en binnen een gestructureerde equipe) kan/mag verrichten?

- Het observeren en signaleren bij de patiënt/resident van veranderingen op fysisch, psychisch en sociaal vlak binnen de context van de activiteiten van het dagelijks leven
- Het informeren en adviseren van de patiënt/resident en zijn familieconform het zorgplan, voor wat betreft de toegestane technische verstrekkingen
- Het bijstaan van de patiënt/resident en zijn omgeving in moeilijke momenten
- Mondzorg
- Het verwijderen en heraanbrengen van kousen ter preventie en/of behandeling van veneuze aandoeningen, met uitsluiting van compressietherapie met elastische verbanden
- Het observeren van het functioneren van de blaassonde en het signaleren van problemen
- Hygiënische verzorging van een geheelde stoma, zonder dat wondzorg noodzakelijk is
- De orale vochtinname van de patiënt/resident bewaken en het signaleren van problemen
- De patiënt/resident helpen bij inname van geneesmiddelen via orale weg, nadat het geneesmiddel door middel van een distributiesysteem, door een verpleegkundige of een apotheker werd klaargezet en gepersonaliseerd
- De vocht- en voedseltoediening bij een patiënt/resident langs orale weg helpen verrichten, uitgezonderd bij slikstoornissen en bij sondevoeding
- De patiënt/resident in een functionele houding brengen met technische hulpmiddelen en het toezicht hierop, conform het zorgplan
- Hygiënische verzorging van patiënten/residenten met een dysfunctie van de ADL, conform het zorgplan
- Vervoer van patiënten/residenten, conform het zorgplan
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels, conform het zorgplan
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van infecties, conform het zorgplan
- Toepassing van de maatregelen ter voorkoming van decubitusletsels, conform het zorgplan
- Het meten van de polsslag en de lichaamstemperatuur en het meedelen van de resultaten
- De patiënt/resident helpen bij niet steriele afname van excreties en secreties

24. Aan welke eisen moet de 'gestructureerde equipe' voldoen?

- Ze moet zodanig zijn opgesteld dat de verpleegkundigen toezicht kunnen uitoefenen op de activiteiten van de zorgkundigen.
- Ze moet de continuïteit en de kwaliteit van de zorg verzekeren.

- Ze organiseert het gezamenlijk patiënten overleg waarbij het zorgplan geëvalueerd en zo nodig bijgestuurd wordt.
- Ze voert een samenwerkingsprocedure in tussen verpleegkundigen en zorgkundigen. De zorgkundigen rapporteren nog dezelfde dag aan de verpleegkundige die toezicht houdt op hun activiteiten.
- Ze krijgt permanente opleiding.

25. Wat betekent de term 'toezicht'?

- De verpleegkundige ziet erop toe dat de zorgverstrekking, de gezondheidsopvoeding en de logistieke activiteiten die hij aan de zorgkundige van de gestructureerde equipe heeft toevertrouwd, correct worden uitgevoerd.
- Het aantal zorgkundigen dat onder toezicht van een verpleegkundige werkt, hangt af van de personeelsnormen van de gestructureerde equipe, van de complexiteit van de zorg en van de stabiliteit van de toestand van de patiënten. Hiermee rekening houdend, is de fysieke aanwezigheid van de verpleegkundige bij de uitvoering van de activiteiten door de zorgkundige niet steeds vereist.
- De verpleegkundige moet bereikbaar zijn om de nodige informatie en ondersteuning te geven aan de zorgkundige.
- De zorgkundige moet de dag zelf verslag over zijn patiënt kunnen uitbrengen aan de verpleegkundige die over hem toezicht heeft.

26. Zorgkundigen mogen hun activiteiten enkel verrichten wanneer ze zijn toevertrouwd door een verpleegkundige. Op welke manier dient een dergelijke toevertrouwing van deze activiteiten te gebeuren?

- De gestructureerde equipe moet een samenwerkingsprocedure invoeren tussen verpleegkundigen en zorgkundigen. Deze samenwerkingsprocedure kan bepalen op welke wijze dat de verpleegkundigen een opdracht kunnen toevertrouwen aan de zorgkundigen.
- Zorgkundigen mogen hun activiteiten enkel verrichten wanneer ze zijn toevertrouwd door een verpleegkundige. Verpleegkundigen kunnen die delegatie op elk moment beëindigen.
- Er zijn drie mogelijkheden om een opdracht aan zorgkundigen toe te vertrouwen. Dit kan ook in de samenwerkingsprocedure van de gestructureerde equipe opgenomen worden. De mogelijkheden om een opdracht toe te vertrouwen zijn: een mondeling geformuleerde opdracht van de verpleegkundige aan de zorgkundige. Een geschreven opdracht van de verpleegkundige aan de zorgkundige. een permanente opdracht van de verpleegkundige aan de zorgkundige. (wat niet betekent dat er geen dagelijks verslag moet worden opgemaakt).
- Al deze door de verpleegkundige toevertrouwde opdrachten moeten in het verpleegkundig dossier genoteerd worden.
- Opgelet! Dit betekent dat bepaalde zorgkundigen bepaalde handelingen zullen mogen stellen, terwijl anderen dit niet zullen mogen. Het is dus niet zo dat eens men een registratie als zorgkundige bezit, men alle handelingen mag stellen die opgenomen werden in de lijst met verpleegkundige handelingen (KB van 12 januari 2006). De handelingen worden maar toevertrouwd in die mate dat de verpleegkundige van oordeel is dat de zorgkundige hiervoor bekwaam is. Echter indien de verpleegkundige van mening is dat zij daartoe bekwaam is kan ze bepaalde activiteiten delegeren tot nader order. Dit wil dus zeggen dat een bepaalde verzorgende soms meer mag doen dan een andere.

Verpleegkunde

Verduidelijkingen bij de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de toevertrouwde geneeskundige handelingen op basis van de briefwisseling met de Technische Commissie voor Verpleegkunde. - Versie 1 juli 2007.

g. Assistentie bij medische handelingen

B1. Beheer van de chirurgische en anesthesiologische uitrusting.

Vorbereitung van de patiënt op de anesthesie en de chirurgische ingreep.

B2. Deelneming aan de assistentie en aan het toezicht tijdens de anesthesie.

Vorbereitung, assistentie en instrumenteren bij medische en chirurgische ingrepen.

Assistentie veronderstelt dat arts en verpleegkundige samen handelingen verrichten bij een patiënt, waarbij er direct verbaal en visueel contact tussen hen bestaat.

10 NOVEMBER 1967. - Koninklijk besluit nr 78 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

HOOFDSTUK Iter. - De uitoefening van de verpleegkunde. <W 1995-04-06/87, art. 10, 011; ED : 26-06-1995>
Art. 21quater. <W 2002-08-02/45, art. 76, 024; Inwerkingtreding : 01-09-2001> § 1.

Niemand mag de verpleegkunde, zoals bedoeld in artikel 21quinquies, uitoefenen indien hij niet erkend is als drager van hetzij de beroepstitel van verpleegkundige, hetzij de beroepstitel van gegradueerde verpleegkundige en bovendien niet beantwoordt aan de voorwaarden, gesteld in artikel 21sexies of beantwoordt aan § 3 van dit artikel.

De erkenning als drager van de beroepstitel van gegradueerde verpleegkundige kan enkel worden toegekend aan de drager van een diploma van hoger onderwijs in de verpleegkunde.

De erkenning als drager van de beroepstitel van verpleegkundige kan enkel worden toegekend aan dragers van een brevet of diploma van de 4de graad van het secundair onderwijs in de verpleegkunde of van een brevet van aanvullend secundair beroepsonderwijs, afdeling verpleegkunde.

De drager van de beroepstitel van vroedvrouw mag van rechtswege de verpleegkunde uitoefenen binnen het terrein van de verloskunde, de fertiliteitsbehandeling en de neonatologie

HOOFDSTUK IV. - Strafbepalingen en tuchtmaatregelen

Art. 38ter. <W 20-12-1974, art. 10> **Onverminderd de in het Strafwetboek gestelde straffen wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met een geldboete van zesentwintig tot tweeduizend frank of met een van deze straffen alleen:**

1° (hij die zonder in het bezit te zijn van de vereiste erkenning of zonder te voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 21quater, § 1, één of meer activiteiten van de verpleegkunde zoals bedoeld in artikel 21quinquies, § 1, a), uitoefent met de bedoeling er financieel voordeel uit te halen of gewoonlijk één of meer activiteiten zoals bedoeld in artikel 21quinquies, § 1, b) en c), uitoefent.

Die **bepaling is niet van toepassing** op de personen die gemachtigd zijn de geneeskunde uit te oefenen en op de vroedvrouwen, **de zorgkundigen** en de beoefenaars van de kinesitherapie en de paramedische beroepen, **voor wat de reglementaire uitoefening van hun beroep betreft.**

Ze is evenmin van toepassing op de student in de geneeskunde, de student in de kinesitherapie, de student vroedvrouw en de personen in opleiding voor een paramedisch beroep die de vermelde activiteiten verrichten in het kader van hun opleiding of op de student die de vermelde activiteit verricht in het kader van een erkende opleiding voor het behalen van een in artikel 21quater, § 1, of artikel 21quinquiesdecies, bedoelde erkenning;

2° de beoefenaar van de verpleegkunde die, met overtreding van artikel (21octies), op welke wijze ook, zijn medewerking verleent aan een derde of hem zijn naam leent, met het doel hem te onttrekken aan de straffen waarmee de onwettige uitoefening van de verpleegkunde wordt beteugeld;

4° (hij die aan een persoon die niet in het bezit is van de in artikel 21quater bedoelde erkenning of de in artikel 21quinquiesdecies bedoelde registratie en een geviseerde bekwaamheidstitel of die niet de hoedanigheid heeft van student, zoals bedoeld in 1° van dit artikel, gewoonlijk opdracht of toelating geeft tot het uitoefenen van de verpleegkunde

Advies:

Een **zorgkundige** mag enkel die handelingen verrichten die vermeld staan in het **KB van 12 januari 2006.**

De zorgkundige mag geen verpleegkundige handelingen stellen die buiten dit bovenvermeld KB van 12 januari 2006 vallen.

De zorgkundige mag bepaalde specifieke verpleegkundige handelingen uitvoeren die buiten de bevoegdheid van een zorgkundige vallen indien de zorgkundige voor elk van deze verpleegkundige technische handeling **art 54bis** heeft aangevraagd en deze erkenning heeft verkregen.

Functioneren als omloop op een OK is terug te vinden in de volgende lijst: **Verduidelijkingen bij de lijst van de technische verpleegkundige verstrekkingen en de toevertrouwde geneeskundige handelingen op basis van de briefwisseling met de Technische Commissie voor Verpleegkunde. - Versie 1 juli 2007.**

g. Assistentie bij medische handelingen

B1. Beheer van de chirurgische en anesthesiologische uitrusting.

Voorbereiding van de patiënt op de anesthesie en de chirurgische ingreep.

B2. Deelneming aan de assistentie en aan het toezicht tijdens de anesthesie.

Voorbereiding, assistentie en instrumenteren bij medische en chirurgische ingrepen.

Elke persoon die niet in het bezit is van een erkend diploma van verpleegkundige mag de verpleegkunde niet uitoefenen.

Elke persoon, **niet in het bezit van een erkend diploma** (behoudens de uitzonderingen zoals bv. een arts), die de verpleegkunde uitoefent **kan** daarvoor **gestraft worden**.

De verpleegkundige die zijn medewerking zou verlenen aan een niet-verpleegkundige om verpleegkundige activiteiten uit te voeren kan hiervoor gestraft worden.

De zorgkundige mag de door u vooropgestelde handeling: functioneren als omloop in een OK, niet uitoefenen.

Vriendelijke groeten,

Juridische adviesgroep FNBB